

Uusi laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Hannu Väärälä, ylitarkastaja, kuluttajapalvelut

Aluksi

Tämä esitys perustuu niihin ennakkotietoihin, joita uudesta laista on tässä vaiheessa saatavilla. Varsinainen laki ja sen pohjalta tehtävät viranomaisen tulkinnat voivat siis vielä muuttua.

Keitä laki koskee

- Palveluntarjoajien pitää noudattaa voimassa olevan [kuluttajaturvallisuuslain](#) 920/2011 ja/tai tulevan lain kulutuspalveluista vaatimuksia.
- Lakia sovelletaan yritysten, kuntien, yhdistysten ja yhteisöjen tarjoamiin maksullisiin ja ilmaisiin palveluihin
 - Melonnan alkeiskurssit, tapahtumat tai melontakokeilut kuuluvat siis lain piiriin ja Tukesin valvontaan
- Laki ei koske:
 - Yksityishenkilön muussa kuin elinkeinotoiminnassa tarjoamia palveluita
 - Yhdistyksen omille jäsenilleen tarjoamia palveluita, kun ne eivät ole yhdistyksen elinkeinotoimintaa
 - Esim. seuran sisäinen koulutus tai retket eivät kuulu lain soveltamisalaan
 - Ammattimaista kilpaurheilua
- Tukes valvoo ohjattua melontatoimintaa. Vesikulkuvälineiden vuokraustoimintaa säätelee vesiliikennelaki, jota valvoo Traficom.
 - Tukes valvoo kuitenkin moniin muihin palveluihin liittyvää vuokraustoimintaa ([vuokrausohje](#))
- Palveluntarjoajan yleisistä velvollisuuksista löytyy lisätietoa [Tukesin verkkosivuilta](#).

Uusi laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta

- Kulutustavaroita ja kuluttajapalveluita säätelevä laki (Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011) kumotaan
- Kuluttajapalveluiden turvallisuudesta tullaan säätämään lailla kulutuspalvelujen turvallisuudesta (kulutuspalvelulaki, KuPaL)
- Laaja muutos, mutta lain pääsisältö ei muutu
- Voimaan toukokuun alussa 2025 (?)
 - Palveluntarjoajien velvollisuuksien osalta lakiin tulee siirtymäaika, mahdollisesti n. 6 kk

Keskeisimmät muutokset

- Kuluttajapalvelut → Kulutuspalvelut
- Omaisuusvaarat poistuvat
- Turvallisuusjohtamisen ja jatkuvan parantamisen keskeisimmät periaatteet huomioitu aiempaa vahvemmin
- Palveluntarjoajan velvoitteet aiempaa selkeämmin lakipykälänä (aiemmin yleinen huolellisuusvelvollisuus)
- Yleinen dokumentointivelvollisuus (tiettyjä palveluita koskeva turvallisuusasiakirjavelvollisuus poistuu)
- Valvontaviranomaisella olisi mahdollisuus määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu

3 § Turvallinen kulutuspalvelu

1. On palvelu, joka on suunniteltu ja toteutettu laissa säädettyjen vaatimusten mukaisesti ja
2. josta ei aiheudu sen käyttäjille tai sivullisille sellaista vaaraa, joka ei ole hyväksyttävissä

Turvallisuuden arvioinnissa käytetään:

- Lakeja ja standardeja
- Viranomaisen ohjeita ja suosituksia (mm. Tukesin toimintaohjeet)
- Käytännnesääntöjä (esim. lajiliittojen ohjeet)
- Nykyinen tieto ja tekniikka
- Käyttäjien ja sivullisten kohtuulliset odotukset

3 § Turvallinen kulutuspalvelu

- Palveluntarjoajan tulee
 - tuntea palvelun turvallisuuteen liittyvät tekijät
 - tehdä tehokkaita ennakoivia toimenpiteitä turvallisuuden varmistamiseksi ja
 - seurata palvelun turvallisuutta ja reagoida muutoksiin

Turvallisessakin palvelussa voi tapahtua onnettomuuksia ja tapaturmia. Olennaista on se, onko palveluntarjoaja tehnyt lain vaatimat ja riittävät toimenpiteet niiden ehkäisemiseksi.

Vaarallista palvelua ei saa tarjota!

4 § Huolellisuusvelvollisuus

- Palveluntarjoajan on huolehdittava, että palvelu on turvallinen käyttäjille ja sivullisille
- Huolellisuusvelvollisuuden voi täyttää monilla eri keinoilla
- Huolellisuusvelvollisuuteen kuuluvat kohtuudella vaadittavat toimenpiteet vaihtelevat eri palveluissa

5 § Palveluntarjoajan tiedot kulutuspalvelusta (selvilläolovelvollisuus)

- Palveluntarjoajan pitää tietää tarjoamana palvelun turvallisuuteen vaikuttavat seikat
- Koskee kohtuudella saatavissa olevia tietoja
 - Voivat olla joskus maksullisiakin tietoja
- Tarvittaessa tietoja tulee päivittää (esim. tekniikan ja standardien muutokset)

6 § Vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi

- Palveluntarjoajan tulee tunnistaa palveluun liittyvät vaarat kaikista sen osista ja vaiheista
 - Vaarojen tunnistaminen tulee tehdä ennen palvelun ottamista käyttöön
 - Vaarojen tunnistamista tehdään myös palvelun ollessa käytössä
- Vaarojen esiintyminen tulee mahdollisuuksien mukaan estää jo palvelun suunnitteluvaiheessa
- Jos vaaroja ei voida poistaa, tulee niiden seurauksia pienentää
- Huomioi fyysisten vaarojen lisäksi myös psyykkiset ja sosiaaliset vaarat

7 § Palvelun turvallisuuden suunnittelu ja toteutus

- Henkilöstön osaaminen, määrä ja tehtävät
- Palvelussa käytettävät menetelmät, tuotteet ja ympäristö
 - Menetelmät, koneet, laitteet, suojaimet, rakenteet
- Erityis-, onnettomuus- ja hätätilanteissa toiminta
- Tietojen antaminen palvelun käyttäjille
 - Ennakkotiedot, aluksi ja palvelun aikana, palvelun jälkeen
- Valvonta
- Palvelun käytöstä poisto

8 § Turvallisuuden jatkuva seuranta ja parantaminen

- Palveluntarjoajan tulee jatkuvasti seurata tarjoamansa palvelun turvallisuutta, turvallisuustoimenpiteiden toimivuutta ja riittävyttä sekä olosuhteissa ja muussa palvelun toteutuksessa tapahtuvia muutoksia
 - Tarvittaessa on ryhdyttävä toimenpiteisiin turvallisuuden parantamiseksi riittävälle tasolle
 - Havainnoista ja seurannasta oppiminen
 - On osa selvillääolovelvollisuutta (5 §)
- Onnettomuuskirjanpito

9 § Velvoitteiden riskiperusteinen soveltaminen

- Huomioidaan vaarojen tunnistamisen ja riskien arvioinnin lisäksi myös palvelun
 - Tyyppi ja luonne
 - Laajuus
 - Olosuhteet
 - Henkilöryhmien erityispiirteet

10 § Onnettomuuksista ilmoittaminen

- Ilmoitus vakavista onnettomuuksista ja läheltä piti –tilanteista pitää tehdä viipymättä
 - Ilmoittamisesta vastuullinen henkilö on syytä nimetä etukäteen
 - [Ilmoituslomake](#) Tukesin sivuilla (huomioikaa salassa pidettävät tiedot)
 - Kerrottava mihin toimenpiteisiin ollaan ryhdytty tapahtuneen vuoksi
- Myös riskien arviointiin nähden epätyypillisistä, odottamattomista ja ennakoimattomista tilanteista tulee ilmoittaa

Vähemmän vakavat tapahtumat kirjataan onnettomuuskirjanpitoon

Palveluntarjoajan kirjaamisvelvollisuus (6-8 §)

- Kirjaamisvelvollisuus koskee kaikkia palveluita ja palveluntarjoajia
- Kirjaamisvelvollisuus suhteutetaan palvelun riskeihin
- Määrämuotoista turvallisuusasiakirjaa ei enää edellytetä, mutta se käyttö tai käytön jatkaminen on yksi hyvä vaihtoehto
- Muoto on vapaa, mutta dokumentaation on oltava kirjallisessa muodossa (tekstiä, kuvaa, videoita jne.)
- Tehdään ensisijaisesti palveluntarjoajan omaa toimintaa varten
- Käytävä läpi henkilöstön kanssa tarpeellisin osin
- Lähetettävä pyydettäessä Tukeisiin